

Lietuvos socialdemokratų partija

Lietuvos Respublikos Generalinei prokuratūrai

Siunčiama el. paštu: generaline.prokuratura@prokuraturos.lt

PRAŠYMAS

DĖL VIEŠOJO INTERESO GYNIMO

2022-08-22, Vilnius

Lietuvos socialdemokratų partija (LSDP) **atsižvelgdama į tai**, jog Lietuvos Respublikos Energetikos Ministerija (toliau – Energetikos ministerija) pagal jai priskirtą kompetenciją formuoti valstybės politiką elektros energetikos sektoriuje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti, kaip ji įgyvendinama, reguliuoti elektros energijos gamybos, perdavimo, skirstymo, tiekimo, vartojimo ir prekybos elektros energija procesus bei užtikrinti techniškai patikimą, kokybišką ir nepertraukiamą šalies vartotojų aprūpinimą elektros energija mažiausiomis sąnaudomis ir konkurencingomis kainomis, **yra įsitikinusi**, jog Energetikos ministerija tinkamai nesukontroliavo elektros rinkos liberalizavimo proceso, tinkamai neįvertino vartotojų interesus galinčių neigiamai paveikti rizikų, kuomet nenustatė vartotojų interesus atitinkančių pakankamai aukštų kriterijų nepriklausomais tiekėjais siekiantiems tapti subjektams.

Atkreiptinas dėmesys dėl Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – VERT) veiklos ir neveiklumo, kuomet VERT turėdama išankstinę informaciją apie nepriklausomo elektros energijos tiekėjo „Perlas Energija“ (toliau – Tiekėjas) galimybes tinkamai vykdyti savo įsipareigojimus, laiku nesiėmė veiksmų, o leido Tiekėjui priimti vienašališkus sprendimus dėl sutarčių keitimo, taip pat sprendimus dėl Tiekėjo veiklos stabdymo.

LSDP ypač atkreipia dėmesį į tai, jog gali būti pažeistas viešasis interesas ir vartotojų lygiateisiškumo principas, kuomet skirtumą tarp garantinio ir visuomeninio tiekimo kainos Vyriausybė kompensuos tik Tiekėjo buvusiems klientams, o ne visiems klientams, kuriems taikomos garantinio elektros tiekimo sąlygos.

Dėl viešojo intereso gynimo būtinumo

Prokuratūros įstatymo 19 str. 1 d. yra numatyta, kad prokurorai gina viešąjį interesą, kai nustato teisės akto pažeidimą, kuriuo pažeidžiamos asmens, visuomenės, valstybės teisės ir teisėti interesai, ir toks pažeidimas laikytinas viešojo intereso pažeidimu, o valstybės ar savivaldybių institucijos įstaigos ar įmonės, kurių veiklos srityse buvo padarytas teisės akto pažeidimas, nesiėmė priemonių jam pašalinti arba kai tokios kompetentingos institucijos nėra.

LSDP įsitikinimu, Energetikos ministerijos veiksmai ar neveikimas rodo, jog tinkamai nebuvo vykdomos Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo (*Nr. IX-884*) nuostatos ir galimai pažeistas viešasis interesas, nes anksčiau išdėstytos aplinkybės liečia ypatingai didelį valstybės gyventojų skaičių.

Atkreiptinas dėmesys, kad Energetikos ministerija įmonėms, pageidaujančioms gauti nepriklausomo elektros energijos tiekimo leidimą, iš esmės nustačiusi reikalavimą pateikti tik dokumentus, patvirtinančius, jog ūkio subjekto atžvilgiu nėra pradėta bankroto, reorganizavimo ir (ar) likvidavimo procedūra, o teisė verstis nepriklausomo elektros energijos tiekimo veikla suteikiama kitą dieną po deklaracijos pateikimo Tarybai dienos arba nuo deklaracijoje nurodytos dienos, jeigu ši diena yra vėlesnė negu kita diena po deklaracijos pateikimo Tarybai dienos.

Akivaizdu, kad toks reguliavimas nepakankamas ir tinkamai neapsaugomas viešasis interesas gauti sutartimis pagrįstą, patikimą, kokybišką ir nepertraukiamą aprūpinimą elektros energiją pagal iš anksto nustatytas ilgalaikes (terminuotas) sąlygas.

Energetikos ministerija ir VERT vykdydamos stebėseną, turėdamos ir disponuodamos informacija apie Tiekėjo finansinę situaciją, rizikas, jog Tiekėjas gali perkelti finansinius įsipareigojimus perkelti ant vartotojų ir valstybės pečių, nesiėmė jokių išankstinių veiksmų, kuriais būtų apsaugoti vartotojų lūkesčiai, taigi ir viešasis interesas.

Vadovaudamiesi aukščiau išdėstytomis aplinkybėmis, prašome:

Prokuratūros įstatymo 19 str. 1 d. nustatyta tvarka inicijuoti viešojo intereso gynimo procedūrą, kurios metu būtų pasiekta, jog:

- Energetikos ministerija tinkamai vykdytų jai suteiktos funkcijos užtikrinti techniškai patikimą, kokybišką ir nepertraukiamą šalies vartotojų aprūpinimą elektros energija mažiausiomis sąnaudomis ir konkurencingomis kainomis, užtikrinti sklandžią Elektros rinkos liberalizavimo proceso kontrolę;
- Būtų sureguliuotas teisinis reglamentavimas, sugriežtinantis reikalavimus nepriklausomiems elektros energijos tiekėjams, o verslo patiriama finansinė rizika nebūtų perkelta ant vartotojų ir valstybės pečių;
- Užtikrinti, kad Energetikos ministerija laikydamosi Elektros energijos įstatymo nuostatų, nepriimtų sprendimų, pažeidžiančių lygiateisiškus vartotojų lūkesčius ir iškreipiančių konkurencines sąlygas ūkio subjektams.